
Notiser

MEDISINSK NYTT

Nytt om nevroanatomi

Anatomiske forhold i hjernen kan påvirke hvordan ungdommer reagerer på foreldrenes oppdragelse (Arch Gen Psychiatry 2008; 65: 1377 – 85). I en studie med 106 australske 11 – 13-åringere målte man volumet av spesifikke områder i hjernen, observert hvor aggressive mødrene var under konflikter og lot barna fylle ut et spørreskjema med mål på depressive symptomer.

Hos gutter var det en invers sammenheng mellom størrelsen på amygdala og symptomnivå. Jenter med lavt amygdalavolum hadde imidlertid bare økt depresjonsskår dersom mødrene oppførte seg aggressivt. Lavt amygdalavolum var dessuten assosiert med *lav* symptomskår dersom mødrene oppførte seg *lite* aggressivt.

Funnene betyr at det sannsynligvis er en interaksjon mellom arvelige biologiske forhold og en sårbarhet for miljøpåvirkninger. Videre er jenter kanskje mer sensitive for miljøpåvirkninger enn gutter. Og den samme biologiske egenskapen, eventuelt de samme genene, kan kanskje disponere både for sykdom og for beskyttelse mot sykdom. Det betyr at noen er mer sårbare for miljøet enn andre – både i positiv og negativ forstand.

Effektiv forebygging av nevrالرørdefekter

Adekvat inntak av folsyre rundt konsepsjonstidspunktet reduserer risikoen for at fosteret utvikler anencefali og spina bifida. Fordi mange kvinner ikke planlegger en graviditet eller av andre grunner ikke tar folsyretilskudd, innførte myndighetene i USA for ti år siden obligatorisk tilsetning av folsyre i melet. Siden har forekomsten av nevrالرørdefekter gått ned. Men er tiltaket tilstrekkelig?

Resultater fra en pasient-kontroll-undersøkelse av 500 svangerskap der barnet hadde denne typen sykdommer og 4 000 kontrollpersoner tyder på at svaret er ja. I denne studien, som bare omfattet fødsler etter 1998, var ikke risikoen for

å få et barn med nevrالرrdsdefekter økt hos kvinner som ikke tok tilskudd av folsyre. Det var heller ingen sammenheng mellom slike misdannelser og folsyreinnholdet i morens kosthold (Am J Epidemiol 2009; 169: 9 – 17).

Mikro-RNA regulerer hypertrofisk vekst av hjertemuskel

Mikro-RNA er små, konserverte RNA-molekyler som deltar i reguleringen av genuttrykk. De er involvert i flere biologiske prosesser, f.eks. celleproliferasjon og apoptose. Nye forskningsresultater tyder nå på at mikro-RNA spiller en rolle i hypertrofi av hjertet (Nat Med 2007; 13: 613 – 8).

Forskningsgruppen fant at uttrykket av spesifikke typer mikro-RNA er redusert i hypertrofisk hjertevev fra både mus og menneske. Videre benyttet de flere musemodeller og fant at nedregulering av disse induverte hypertrofi av hjertet. Den molekylære mekanismen bak hypertrofien ble avdekket, og forskerne konkluderer med at dette kan åpne for nye terapeutiske angrepspunkter.

Miljøtoksiner i tobakk påvirker fosterets testikler

Tidligere studier har vist at sønner av kvinner som røykte under svangerskapet, hadde nedsatt spermieproduksjonen. Tobakk inneholder miljøgiftene polysykliske aromatiske hydrokarboner, som binder til arylhydrokarbonreseptoren (AHR). Nå har skotske forskere undersøkt om denne reseptoren finnes i testikkel hos foster (Hum Reprod 2007; 22: 2912 – 8).

Lokalisering av AHR i testikkelen ble undersøkt ved immunohistokjemiske metoder. AHR ble påvist i første og annet trimester, men kun i kjønncellene, forløperne til spermene. Ved å dyrke testiklene i nærvær av en AHR-ligand som finnes i sigarettøyk, ble det observert apoptose av kjønnceller. Dette kan være en av mekanismene som ligger bak den skadelige effekten av morens røyking på sønnens sædproduksjon.

Meslinger og vaksinedekning

En studie av meslinger og vaksinedekning i 32 europeiske land har vist at det var mer enn 12 000 tilfeller av sykdommen i 2006 – 07, mesteparten hos barn som ikke var vaksinert (Lancet 2009, doi: 10.1016/S0140 – 6736(08)61849 – 8). 85 % av tilfellene fantes i Romania, Tyskland, Storbritannia, Sveits og Italia – land med suboptimal vaksinedekning.

Verdens helseorganisasjon anbefaler minimum 95 % vaksinedekning med to doser for å eliminere meslinger. I disse fem landene var det en vaksinedekning på 70 – 90 %, med store regionale variasjoner. I land der det ikke var noen

tilfeller av meslinger, hadde det vært en vaksinedekning på over 95 % i lengre perioder. Bedre vaksinedekning i visse land er nødvendig for å nå målet om eliminering av meslinger innen 2010, konkluderer forfatterne.

Mortalitet hos kreftpasienter

En kombinasjon av profylaktisk antibiotikabehandling, luftkvalitetskontroll og barrierer mot infeksjon (som hansker og masker) reduserer risikoen for død hos kreftpasienter med høy risiko som får kjemoterapi (Lancet Infect Dis 2008, doi: 10.1016/S1473 – 3099(08)70284 – 6).

En systematisk oversiktsartikkel viser at denne reduksjonen er på 40 % 30 dager etter behandling hos pasienter med akutt leukemi og hos dem som har gjennomgått stamcelletransplantasjon. Tre år senere var det fortsatt 14 % redusert mortalitet.

Uten antibiotikaprofylakse ble effekten sterkt redusert, men forfatterne mener at luftkvalitetskontroll og bruk av barrierer også er viktig.

Psoriasis og hyperleptinemi

Forfatterne av en studie publisert i *Archives of Dermatology* konkluderer med at det er en sammenheng mellom psoriasis og hyperleptinemi, som kan medvirke til metabolsk syndrom (2008; 144: 1571 – 5).

77 pasienter med psoriasis ble sammenliknet med 81 kontrollpersoner. Det var signifikant flere av psoriasispatientene som var fete (OR 2,7) og hadde hypertensjon (OR 2,2) enn tilsvarende i kontrollgruppen.

Høye serum-leptinnivåer ble funnet hos kvinnelige deltakere (OR 6,1), fete deltakere (OR 3,5) og hos deltakere med hypertensjon (OR 2,2), metabolsk syndrom (OR 3,6) og psoriasis (OR 2,3). Sammenhengen mellom hyperleptinemi og psoriasis var uavhengig av kjønn og vekt.

Snorking, søvnighet og nesetetthet

Nesetetthet er assosiert med snorking og søvnighet på dagtid, med og uten allergisk rhinitt. Allergisk rhinitt uten nesetetthet er ikke assosiert med snorking eller tretthet om dagen.

Det er konklusjonen i en prospektiv spørreundersøkelse fra Japan (Arch Otolaryngol Head Neck Surg 2008; 134: 1254 – 7).

Hos pasienter med nesetetthet og allergisk rhinitt og pasienter med kun nesetetthet var det større sannsynlighet for snorking eller tretthet. For dem med allergisk rhinitt uten nesetetthet var det ikke signifikant større sannsynlighet enn i kontrollgruppen for snorking eller tretthet.

Publisert: 12. februar 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.